

โครงการสืบสานประเพณีบุญกองข้าวตำบลวัดหลวง
อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
ภายใต้โครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบล
แบบบูรณาการ (U2T)
27 มีนาคม 2564

ประเพณีบุญกองข้าว

- ▶ เป็นพิธีกรรม เช่นไหว้ภูตผีปีศาจ จ้าวป่า จ้าวเขา ผีไร้ญาติ ให้มารับส่วนบุญเครื่องเช่นไหว้
- ▶ ชาวบ้าน ผู้คนในชุมชนของตนให้นำอาหารคาว-หวานไปยัง จุดนัดหมายแล้วแบ่งอาหารทั้งหลายที่แต่ละคนนำมาคนละเล็กคนละน้อยใส่ในกระทงรวมกันไว้แล้วแล้วจตุรปู เทียน ร้องเชิญภูตผีปีศาจที่หิวโหยมากินอาหารเช่นไหว้
- ▶ โดยมีความเชื่อว่าภูตผีจะได้ไม่มารบกวน ไม่มาทำอันตรายต่อชีวิตตนเอง ต่อครอบครัว รวมไปถึงทรัพย์สิน และบ้านเมืองจะได้อยู่เย็นเป็นสุข
- ▶ เมื่อทำการเช่นไหว้เสร็จเรียบร้อยแล้ว ชาวบ้านที่มาร่วมงานก็ตั้งวงรับประทานอาหารร่วมกันโดยไม่ให้เหลืออาหารกลับบ้านเป็นอันขาด และยังมีการร้องรำทำเพลง มีการละเล่นสนุกสนาน

ประวัติความเป็นมา

- ▶ แต่เดิมนั้นประเพณีบุญกองข้าวเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปีที่อำเภอพนัสนิคม และอำเภอศรีราชา ประเพณีบุญกองข้าวของชาวพนัสนิคม จะเริ่มกระทำกันประมาณ หลังสงกรานต์ผ่านไปแล้วของทุกปี หรือดูว่าชาวบ้านมีความพร้อมเพรียงกันในวันใด ก็ จะนัดหมายกันในวันนั้น โดยสถานที่จัดนั้นจะมีด้วยกัน ๓ จุดหมายด้วยกัน ได้แก่

- ▶ จุดที่ ๑ กองข้าวทางทิศตะวันออก

- ▶ จุดที่ ๒ กองข้าวทางทิศเหนือ และ

- ▶ จุดที่ ๓ กองข้าวทางทิศตะวันตก

เริ่มตั้งแต่เวลา ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป ซึ่งแต่ละจุดนั้นจะมีชาวบ้านเดินทางไปเข้าร่วมพิธี

เมื่อพิธีเสร็จสิ้นจึงแยกย้ายกันกลับบ้าน

ประเพณีกองข้าว

ตำบลวัดหลวง อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี

► ความเป็นมา

- คุณครูละเมียด อิฐงาม ประธานชมรมผู้สูงอายุ ตำบลวัดหลวง ได้มีโอกาสไปร่วมงานบุญกองข้าวที่ อำเภอพนัสนิคม และเห็นว่าประเพณีนี้เป็นวัฒนธรรมที่ดีงาม สมควรแก่การอนุรักษ์ ทั้งยังส่งเสริมให้คนในชุมชนรักใคร่ปรองดองสามัคคีกัน และยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้คนในชุมชน จึงได้สืบสานประเพณีนี้ โดยนำรูปแบบของประเพณีบุญกองข้าวมาจัดที่ตำบลวัดหลวงและประยุกต์ให้เข้ากับชุมชน
- เริ่มจัดที่ตำบลวัดหลวงครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยกำหนดสัปดาห์สุดท้ายของเดือนมีนาคม สนามหน้าโรงเรียนวัดหลวงพรหมาวาส
- ในปีนี้ จัดวันเสาร์ที่ 27 มีนาคม 2564 ตั้งแต่เวลา ๑๗.๓๐ เป็นต้นไป

เครื่องประกอบพิธี

- ▶ เป็นสิ่งที่คนในชุมชนต้องนำมาเพื่อใช้ในการเข้าร่วมพิธีบุญกองข้าว ประกอบด้วย
- ▶ ๑. อาหารคาว-หวาน – ผัดเส้นหมี่ซั่ว ไก่ต้ม ขนมเค้ก และอื่นๆ
- ▶ ๒. เทียนแดง ๒ เล่ม
- ▶ ๓. รูปประมาณ ๑๐ ดอก
- ▶ ๔. กระทงใบตอง .
- ▶ ๕. ตุ๊กตาแทนสมาชิกในครอบครัว รวมถึงสัตว์เลี้ยง
- ▶ ๖. กาบกล้วยสำหรับปักรูปเทียน
- ▶ ๗. กระดาษเงินกระดาษทอง (กิมจิว)
- ▶ ๘. จาน-ช้อนสำหรับรับประทานอาหาร
- ▶ ๙. เสื่อสำหรับปูนั่ง

เครื่องเช่นไหว้

- ▶ ข้าวดำ-ข้าวแดง ถือว่าเป็นข้าวสำหรับผีกิน คือเป็นการผสมระหว่างข้าวสุกและผงของรูปและสีแดงของก้านรูป เมื่อมีการเช่นไหว้ภูตผีปีศาจในพิธีบุญกองข้าว ชาวบ้านจะจุดรูป และปักไว้ที่อาหารทำให้ผงของรูปตกลงไปในอาหาร สีของก้านรูปก็ติดหรือละลายผสมในอาหารเช่นกัน
- ▶ กระดาษเงิน-กระดาษทอง เชื่อว่าเป็นการส่งเงิน ส่งทอง และของใช้ไปให้เขาเหล่านั้นเพื่อที่จะได้ร่ำรวย
- ▶ ตุ๊กตาผู้ชาย-ตุ๊กตาผู้หญิง (ตุ๊กตาเสียบบาล) ในพิธีถือว่าเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะตามโบราณถือว่าเป็นการนำมาซึ่งตัวแทนของตนเอง หรือญาติพี่น้อง เพื่อช่วยปิดเป่าโรคภัยไข้เจ็บ และอันตราย และให้ภูตผีปีศาจ ได้ทราบถึงคนในบ้านของแต่ละครอบครัวที่มาประกอบพิธีเช่นไหว้ครั้งนี้ว่ามีใครบ้านเพื่อที่พวกเขาเหล่านั้นจะได้ไม่มารังควานและให้ได้อยู่กันอย่างร่มเย็นเป็นสุข ในพิธีจะให้จัดตุ๊กตาชาย-หญิงตามจำนวนคนที่อาศัยอยู่ในครอบครัว
- ▶ ตุ๊กตาสัตว์ ถือเป็นตัวแทนของสัตว์เลี้ยงภายในบ้าน ให้จัดเตรียมเท่ากับจำนวนของสัตว์เลี้ยงที่มีอยู่ สัตว์เลี้ยงในที่นี้หมายถึง หม่า แมว เพราะอยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์
- ▶ รูป ถือเป็นสื่อในกาอัญเชิญภูต ผี ปีศาจ ให้ได้รับทราบ

การเตรียมงาน

- ▶ วันก่อนจัดงาน
- ▶ วันจัดงาน
 - ▶ ช่วงเช้า
 - ▶ บ่าย
 - ▶ ตอนเย็นพิธีเช่นไหว้

วันก่อนจัดงาน

คุณครูละเมียดจะไปบอกกล่าว ถวายอาหารและเครื่องดื่ม
บูชาหลวงพ่อบิณฑโมฬีศรีสังวร (ดำ), พระครูสังวรสิลาจารย์
(เจียม), พระครูธรรมรัตนสุนทร (จิตร) พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่
ชาวบ้านเคารพนับถือ และว่ากันว่ามีความสามารถในการบังคับ
ลม ฝน

วันจัดงาน- ช่วงเช้า-ป่ายเตรียมอาหาร

ขั้นตอนและพิธีการ

- ▶ ๑. จัดรับประทานอาหาร ตามแต่ที่นำไป โดยแบ่งใส่กระทงตามจำนวนที่ต้องการแล้วนำมาเรียงที่ด้านหน้าแถวของตนเอง จัดวางสิ่งของต่างๆ จนครบถ้วน

๒. ก่อนจะเริ่มพิธีจะมีการรำวงถวายหลวงพ่อดินทโมฬี โดยคนที่มาร่วมรำวงถวายคือ
ชาวบ้านและผู้ที่มาร่วมงาน

- ▶ ๓. เมื่อทุกคนพร้อมแล้ว กะว่าเป็นเวลาโพล้เพล้ หรือมองดูที่ฝ่ามือและเห็นรางๆ ก็ให้ทุกคน จุดรูปตามจำนวนสำหรับอาหารที่จัดวางไว้ และจุดเพิ่มอีก ๑ ดอกสำหรับไหว้กลางแจ้ง เมื่อจุด รูปเทียนเรียบร้อยแล้ว จะมีการกล่าวบวงสรวง โดยผู้นำพิธีจะกล่าวเชิญ ภูต ผี ปีศาจ เทวดา ฟ้าดิน จ้าวป่า จ้าวเขา เจ้าที่เจ้าทาง และผีไร้ญาติทั้งหมดได้มารับเครื่องเซ่นไหว้ในครั้ง นี้และ ขอให้ปกปักรักษาคุ้มครองดูแลบ้านเมือง ครอบครัว และสัตว์อย่าให้เกิดอันตรายใดใด มีแต่ความสุข อยู่อย่างร่มเย็น

คำกล่าวบวงสรวง

- ▶ “ข้าแต่เทวดาฟ้าดิน พระอินทร์ พระพรหม พระยม พระกาฬ ท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ นางฟ้านางอัปสร พระภูมิเจ้าที่ เจ้าป่าเจ้าเขา เจ้าที่เจ้าทาง องค์นาคานาคี พระยาครุฑ พระยายักษ์ชายักษ์ี่ พระแม่คงคา พระแม่โพสพ พรแม่ธรณี พระเพลิง พระพาย ภูตผีปีศาจ ผีไร้ญาติ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย สิบหกชั้นฟ้า สิบห้าชั้นดิน ข้าพเจ้าได้นำอาหารคาวหวานมาเช่นไหว้ ขอให้ท่านทั้งหลาย จงมารับเครื่อง เช่นไหว้ และรับส่วนบุญที่ข้าพเจ้าได้กระทำแล้วนี้

คำกล่าวบวงสรวง

- ▶ ขอบารมีของเทวดาฟ้าดิน พระอินทร์ พระพรหม พระยม พระกาฬ ท้าวจตุโลกบาลทั้งสี่ นางฟ้านางอัปสร พระภูมิเจ้าที่ เจ้าป่าเจ้าเขา เจ้าที่เจ้าทาง องค์นาคานาคี พระยาครุฑ พระยายักษ์ชายักษ์ี่ พระแม่คงคา พระแม่โพสพ พรแม่ธรณี พระเพลิง พระพาย ภูตผี ปีศาจ ผีไร้ญาติ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย สิบหกชั้นฟ้า สิบห้าชั้นดิน และบารมีหลวงพ่่อ อินทโมฬีศรีสังวร จงปกปักรักษา คุ่มครองดูแลข้าพเจ้า ญาติพี่น้อง และทุกคนในครอบครัวของข้าพเจ้า ให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข ประองตองสามัคคีกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน และขออย่าได้มีวิบัติใดๆ เกิดขึ้นแก่ข้าพเจ้า และครอบครัว

คำกล่าวบวงสรวง

- ▶ ขอให้ข้าพเจ้าและสมาชิกทุกคนในครอบครัว จงรอดพ้นจากวิบัติภัยต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น ขอให้รอดพ้นจากโรคโควิดสิบเก้า รอดพ้นจากวิบัติภัยจาก น้ำท่วม รอดพ้นจากไฟไหม้ รอดพ้นจากน้ำแล้ง รวมทั้งรอดพ้นจากวิบัติภัย ทุกอย่าง ถ้าเป็นเหตุสุดวิสัยก็ขอให้ภัยนั้นจงเบาบาง

คำกล่าวบวงสรวง

- ▶ ขอให้ข้าพเจ้า ญาติพี่น้อง และทุกคนในครอบครัวของข้าพเจ้าจงร่ำรวยเงินทอง สุขภาพแข็งแรง ปราศจากโรคภัย จะทำการสิ่งใดที่ไม่ผิดกฎหมาย ไม่ผิดศีลธรรม ขอจงสำเร็จๆ ขอให้ข้าพเจ้าเป็นที่เคารพรักของคนทั่วไป มีคนยกย่องนับถือ และขอให้ท่านทั้งหลายจงคุ้มครองสัตว์เลี้ยงของข้าพเจ้าให้โตเร็วแข็งแรง ไม่เจ็บไม่ป่วย เลี้ยงง่าย

คำกล่าวบวงสรวง

- ▶ ขอบารมีของท่านทั้งหลาย ที่กล่าวมาแล้วนี้ จงปกป้องรักษาประเทศไทยให้มีความสงบสุข ประชาชนรักใคร่สามัคคีกัน และขอให้ปกป้องรักษาพระราชินี ในรัชกาลที่เก้า พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่สิบ และพระราชินี พระบรมวงศานุวงศ์ จงพระเกษมสำราญ พระชนมายุยืนนาน ขอให้ข้าพเจ้าทุกคนจงเพียบพร้อมด้วยทรัพย์บารมี อำนาจบารมี ปัญญาบารมี ตลอดกาลเทอญ

คำกล่าวบวงสรวง

- ▶ กรรมใดที่เคยประมาทพลาดพลั้งกันและกัน ในวาระนี้ขอให้เป็นอโหสิกรรมซึ่งกันและกัน กรรมใดที่ข้าพเจ้าได้ประมาทพลาดพลั้งต่อท่านทั้งหลาย ขอท่านทั้งหลายโปรดอโหสิกรรมให้ข้าพเจ้าด้วย ส่วนกรรมใดๆ ที่ท่านทั้งหลายได้ประมาทพลาดพลั้งต่อข้าพเจ้า ข้าพเจ้าขออโหสิกรรมให้ท่านๆ ทุกนาม”

๔. หลังจากกล่าวคำบวงสรวงเสร็จแล้ว ให้ปักธูปที่อาหารอย่างละ ๑ ดอก
จนครบ แล้วนำธูปดอกที่เหลือไปไหว้ที่กลางแจ้งอีกคนละ ๑ ดอก

เมื่อไหว้เสร็จแล้วให้ปักธูปไว้ที่กลางแจ้ง พร้อมทั้งนำอาหารที่แบ่งใส่ไว้ในกระทง
ไปกองรวมกัน ณ สถานที่ที่จัดเตรียมไว้

๕. รอจนได้เวลาพอสมควร หรือประมาณรูปหมุดดอก ก็ให้ทุกคนทุกครัวเรือนนำกระดาษเงิน กระดาษทองไปเผายังจุดที่เตรียมไว้ ส่วนตุ๊กตาคนและสัตว์ ให้นำไปไว้ยังสถานที่อื่นควรเพราะ ถือว่าเป็นการสะเดาะเคราะห์ เช่น ตามวัด ตามทาง ๓ แฉ่ง เป็นอันเสร็จสิ้นพิธีกรรม

๒. ระหว่างที่รอรูปหมุดดอก จะมีกิจกรรมรำวงย้อนยุคให้ชาวบ้าน หรือผู้ที่มาร่วมงานได้มาร่วมร้องเล่นเต้นรำกัน

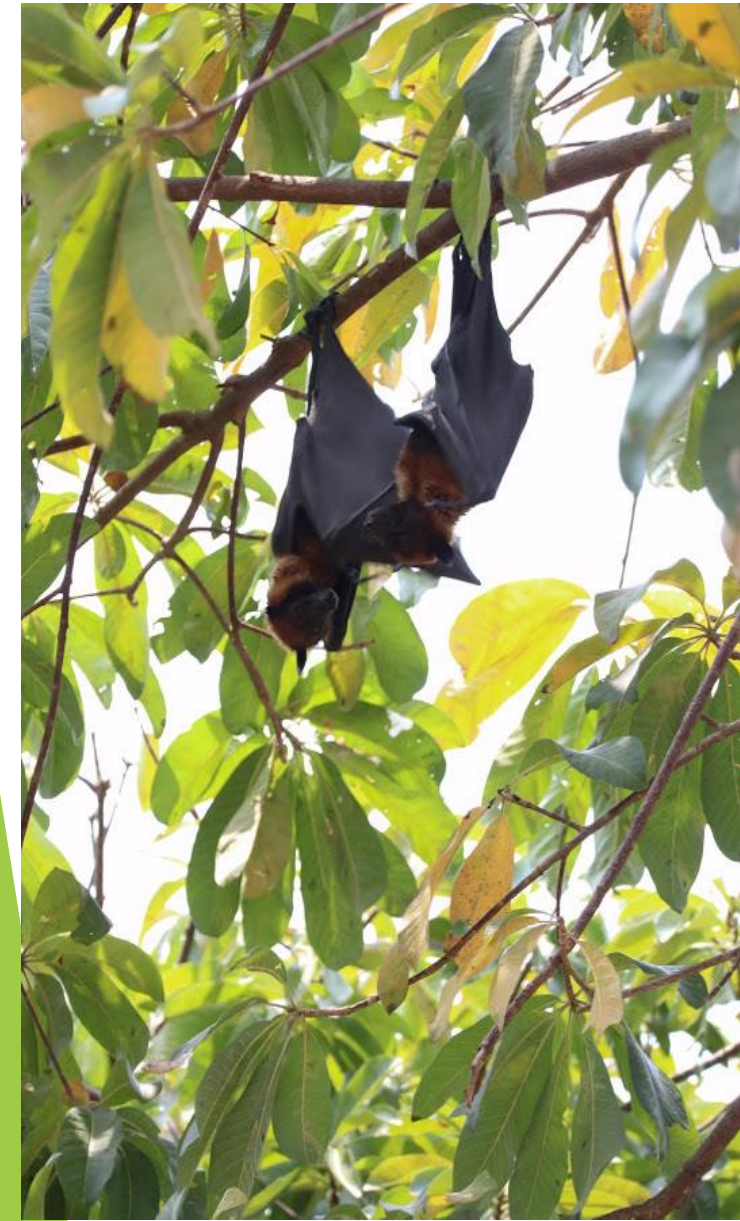

๗. หลังจากนั้นชาวบ้านก็จะนำอาหารคาวหวานทั้งหมดมาร่วมรับประทานกัน โดยไม่ให้
อาหารเหลือและห้ามนำกลับไปทานที่บ้านเป็นอันขาด ซึ่งถือว่าเป็นประเพณีที่
ก่อให้เกิดความรักความสามัคคีในหมู่คณะ

ผลที่ได้รับจากการจัดงาน

- ▶ เกิดความสามัคคีของคนในชุมชน
- ▶ เกิดความเสียสละในการแบ่งปันอาหารให้กันและกัน
- ▶ เสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคนในชุมชน
- ▶ สร้างความสุข ความอบอุ่น ความรื่นเริงบันเทิงใจ และคลายความเครียด เป็นกิจกรรมที่สร้างความสบายอกสบายใจให้กับคนในชุมชนเป็นอย่างยิ่ง
- ▶ ปีนการสืบสานประเพณีบุญก่องข้าวของอำเภอพนัสนิคม
- ▶ การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ได้แก่ การส่งเสริมคนในชุมชนนุ่งผ้าถุงหรือผ้าซิ่น และการส่งเสริมรำวงย้อนยุค

ขอขอบคุณทุกท่าน